

۱۰-۲. گزیده قصاید ناصر خسرو، انتخاب و شرح جعفر شعار، چاپ اول، نشر

ناشر، ۱۳۶۳، چهل + ۲۲۲ صفحه.

گزیده قصاید ناصر خسرو با مقدمه از گزیده پرداز در شانزده صفحه آغاز می‌شود. در این مقدمه، به اختصار در باب زندگی و شخصیت و آثار و مذهب ناصر خسرو، بحث شده و به بعضی از اعتقادات او و موضوعات شعرا و به اجمال اشاره شده است. این بحث با توضیحی در باب روش انتخاب و شرح این گزیده پایان یافته است، سپس دیدگاه‌های چند تن از پژوهشگران و ادیبان در باب ناصر خسرو، طرح شده است. گفتنی است که شیوه نامه مذکور در این مقدمه و طرح دیدگاه‌ها، روشی است که در همه گزیده‌هایی که زیر عنوان «مجموعه ادب فارسی» چاپ شده، مشترک است. گزیده مورد بحث، دومین کتاب از این مجموعه است. در این برگزیده، منتخبی از چهل و دو قصیده ناصر خسرو آمده است. البته چهل و دومین شماره، مشتمل بر هفت قصیده کوتاه و قطعه است. مجموع ابیات انتخاب شده ۱۳۵۷ بیت است.

پس از ذکر منتخب هر قصیده، توضیحی با عنوان «اشاره» آمده، سپس ابیات قصیده،

شرح شده است، معمولاً توضیحات، ارجاع ندارد.

ظاهرا هدف گزیده پرداز، تدوین کتابی درسی نبوده، بلکه خوانندگانی با دانش متوسط، مخاطبان کتاب اند. (مقدمه، ص نوزده) بنابراین منظور از تدوین این برگزیده، آشنایی دوستداران ادب فارسی، با شعر ناصر خسرو بوده است، به همین سبب توجه به بعضی نکات خاص که در گزیده‌هایی درسی مورد توجه تواند بود، در این برگزیده رعایت نشده است.

اگر کتاب را از دیدگاه گزیده‌های درسی بنگریم، می‌توان گفت که در شمار منتخب‌های نسبتا خوب است و در مجموع موارد زیر را در باب آن می‌توان مطرح کرد:

۱. از نظر کمی، برای تدریس دو واحد درسی تقریبا کافی است. برای بهبود آن،

می‌توان بر تعداد ابیات افزود تا هم امکان انتخاب برای مدرس وجود داشته

باشد و هم تعیین بخشی از کار برای مطالعه دانشجویان؛

۲. در توضیحات می‌توان به ظرافت‌های بیشتری توجه کرد و معنی بعضی ابیات

را که ساده می‌نماید حذف کرد تا متن جنبه تخصصی بیشتری بیابد؛

۳. دست کم بخشی از توضیحات، اگر مستند شود بهتر است؛

۴. دست کم حدود نیمی از قصاید، کامل باشد؛

۵. مقدمه کتاب از نظر کمی خوب است، اما از نظر کیفی، برای کار تدریس بسنده

نیست، زیرا مباحث کافی در شناخت ناصر خسرو، در آن طرح نشده و دیگر

آنکه مباحث مطرح شده، منسجم نیست، بلکه بحث‌هایی پراکنده است؛

۶. از امتیازات این برگزیده وجود راهنمای شرح ابیات است که از صفحه ۱۹۵ تا

۲۱۷ کتاب را شامل شده است؛

۷. فهرست منابع کتاب، دانشجویان را با وسعت تحقیقاتی که در باب ناصر خسرو

شده است، آشنا نمی‌کند.

ادبیات کلاسیک ۱۰۷

نسخه ای از کتاب که مبنای داوری است، چاپ سال ۱۳۶۳ و چاپ اول است. ممکن است در چاپ‌های بعدی کتاب، تجدید نظر شده باشد، اما در چاپ مذکور، در توضیحات، اشکالاتی دیده می‌شود که نمونه رابه پاره‌ای از آنها اشاره می‌شود و برای پرهیز از درازی سخن، از بقیه چشم می‌پوشیم.

۱. در صفحه ۱۰، توضیح بیت ۲۲: برداشت عارفانه گزیده پرداز مورد توجه ناصر خسرو نیست. اصولاً ناصر خسرو، عارف به معنای مصطلح آن نبوده است؛ حال آنکه مؤلف محترم، در مواردی دیگر نیز، وی را عارف دانسته است؛

۲. در صفحه ۱۵ توضیح بیت ۲۲ درست نمی‌نماید؛

۳. در صفحه ۵۲: توضیحی که در مورد تلفظ واژه «دانش» آمده درست نیست و بقیه مطلب نیز جنبه توجیهی یافته است؛

۴. در صفحه ۵۳، بیت ۳۳: توضیحاتی که درباره «خندان» آمده درست نیست؛

۵. در صفحه ۶۷، بیت ۴۱: نیمه دوم توضیحی که درباره تلفظ واژه «کافر» آمده است درست نیست؛

۶. در صفحه ۷۵، بیت ۱۰: توضیحی که درباره «مبرم» آمده، درست نیست.

همچنین توضیحی که در صفحه ۱۳۲ بیت ۲۱ و در صفحه ۱۷۷ بیت ۵ در باب همین واژه نوشته اند درست نیست؛

۷. در صفحه ۹۵، بیت ۱۲: «تبادل» اسم فعل است نه فعل؛

۸. در صفحه ۹۶، بیت ۲۵: توضیح درست نیست؛

۹. در صفحه ۱۰۰-۱۰۱: بیت ۲۵: معنی درست نیست؛

۱۰. در صفحه ۱۱۸ بیت ۸: بخشی از توضیح نادرست است؛
۱۱. در صفحه ۱۳۶، سطر ۲: «مهر» نادرست و «آبان» صحیح است؛
۱۲. در صفحه ۱۴۱، بیت ۳۴: مصراع اول اشاره است به آیه «وأتو الیوت من ابوابها». و در همان صفحه بیت ۳۵: توضیح دقیق نیست؛
۱۳. در صفحه ۱۴۸-۱۴۹: توضیح بیت هشتم نادرست است؛
۱۴. در صفحه ۱۵۲ بیت ۶: «دینار مجرد» به معنی دینار خالص در موارد دیگری از شعر ناصر خسرو کاربرد دارد؛
۱۵. در صفحه ۱۷۲، بیت ۹: دست کم بخشی از توضیحات درست نیست؛
۱۶. در صفحه ۱۸۰، بیت ۶: توضیح واژه «بادساز» درست نیست؛
- چون در توضیحات ابیات دقت شود، موارد دیگری نیز از این دست، در آنها هست.